ՔՍԱՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԴ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2303 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ԱՊՐԻԼ — Ն. Տ. — 30 — ԱՊՐԻԼ — 1879

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին ի Պոլսոյ համ. 10 մէճ.
» » Գաւառաց » 2 Լիրա
Վեցամս. » ի Պոլսոյ » 5 մէճ.
» » Գաւառաց » 1 Լիրա
Օտար երկիրներու » 50 Ֆր.
Յայտարարութեանց տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղր. է. աւելի անգամներու համար գին սակարկութեամբ կըլլայ։
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարա պղինձ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճանըրը ծախքը խմբագրութեան վրայ է,
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագրի — Յովհաննէս պէյի ուղղուի, Ղալաթիա Սանտալճըլար Պաշըի թիւ 198, Նօրօ խան, Մասիսի գրասենեակը։
Ճանըրը ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։
Ձայնուած նամակ յօդուած, ետ չեն տրուիր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 18 ԱՊՐԻԼ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Եգիպտական խնդրոյն վրայ կարևոր լուրեր կուգան. Անգղիոյ և Գաղղիոյ համաձայնութիւնը կատարեալ կերևի։ Այս երկու տէրութիւնք բաւական ժամանակ բանակցելէ ետև՝ միաբան ծանուցագիր մը ղրկեր են Խտիվին՝ հրաւիրելով որ Անգղիացի և Գաղղիացի նախարարներն անուանէ, առանց զանոնք պաշտօնանկ ընելու կարողութեան, մինչև որ Գաղղիոյ և Անգղիոյ հաւանութիւնը չառնու։ Երկու տէրութիւնք կազդարարեն, որ եթէ Խտիվը մերժէ այս առաջարկութիւնը, պիտի պարտաւորին անմիջապէս բռնական միջոցներու ձեռնարկել։

Այս ծանուցագիրը Խտիվին մարտ 9 թուականաւ Անգղիոյ և Գաղղիոյ ընդհանուր հիւպատոսաց ծանուցագրերին ղրկած պատասխանին միջոցաւ յանձն առած ծանր պարտաւորութեանց հետևանքն է։ Կը յիշեն ընթերցողք թէ Նուպար փաշայի անկման պատճառ եղող զինուորական ցոյցէն ետև՝ Արևմտեան երկու մեծ տէրութեանց ընդհանուր հիւպատոսները Խտիվին ծանուցագիր մը ներկայացուցին, որոյ չորրորդ կէտն հետևեալն էր. «4. Նախարարութեան երկու Եւրոպացի անդամք իրաւունք պիտի ունենան բացարձակապէս դէմ կենալ այն ամեն որոշմանց՝ որք իրենց հաւանութիւնը չ'ստանան»։ Խտիվն իւր պատասխանին մէջ երկու Եւրոպացի նախարարաց այս իրաւունքը կընդունէր, յարելով միայն թէ երկու Եւրոպացի նախարարք մի միայն միաբանութեամբ կրնան գործադրել այն իրաւունքը։

Ասկէ կը տեսնուի որ Խտիվն երկու նախարարաց կամ մանաւանդ երկու տէրութեանց անհամաձայնութեանը վստահելով, այնպիսի ծանր պարտաւորութիւն մ'ընդունած էր։ Կը յուսար թէ մէկ նախարարը կամ տէրութիւնը միւսին դէմ հանելով կրնար իւր խաղն յառաջ տանիլ, ինչպէս ըրած էր արդէն երկու տէրութեանց ընդհանուր հիւպատոսներն երկու նախարարաց դէմ գործածելով։ Այս պատճառաւ՝ երբ նախարարաց մին ընդդիմութիւն ընէր, միւսն անոր դիմադրելով երկու հակառակ ազդեցութիւնք զիրար կը վանէին, և երկուքին ազդեցութիւնըն ալ կոչնչանար։ Խտիվին հաշիւը խիստ լաւ էր, և Արևելեան խորագիտութեամբ մտածուած։ Այս հաշուով Անգղիա և Գաղղիա իրարու ազդեցութիւն կրնային վանել. և եթէ այսպէս չըլլար, միթէ Աւստրիա, Իտալիա, Գերմանիա և Ռուսիա չկայի՞ն, որոց ազդեցութիւնն Արևմտեան երկու մեծ տէրութեանց դէմ հանել կարելի էր։

Խտիվն իւր յոյսն այս խաղին վըրայ դնելով իւր պարտաւորութեան դէմ գործեց դէպ 'ի կայսերական դահն։ Երկու տէրութեանց ընդհանուր հիւպատոսներուն վերոյիշեալ առաջարկութիւնը վեհապետական իրաւանց կը դպչէր. ուստի Խտիվն երևակայական հաշիւներով անոնց հաւանութիւն տալէ առաջ՝ պէտք էր վեհապետին՝ այսինքն վեհ. Սուլթանին կամքը հարցնել։ Քանզի ի՞նչ կը նշանակէր երբ իւր նախարարութեան մէջ երկու Եւրոպացի նախարարք բացարձակ ընդդիմութեան իրաւունք ունենային, երբ իրենց չըհաւնած որոշում մը կամ տնօրէնութիւն մը ներկայանար։ Այսով Եգիպտոս դրեթէ երկու արևմտեան տէրութեանց հպատակ կը լինէր, որք վեհապետական արքունիքէն աւելի իրաւասութիւն կը բանեցնէին հոն. և մինչդեռ դաշնադրութեանց յենլով Եգիպտոսի ներքին ինքնօրինութիւնը պահպանելու համար՝ Եւրոպական մեծ տէրութիւնք չէին կըրնար թոյլ տալ որ Բ. Դուռն ուղղակի այնպիսի միջամտութիւն մ'ընէ Եգիպտական գործոց, իրենք զայն 'ի գործ կը դնէին։

Ուրեմն Խտիվին ընթացքը սխալ էր. պէտք էր խնդիրն այն ժամանակ Բ. Դրան ներկայացնել։ Հիմա գործն ուրիշ կերպարանք կառնու և երկու տէրութեանց նոր առաջարկութիւնն Արևելեան խնդրոյն մէջ նոր երևոյթ մը կը ներկայացնէ։ Երկու տէրութիւնք Եգիպտոսի վրայ գրեթէ գերիշխանական իրաւունք կը պահանջեն յանուն իրենց շահուց՝ որք անուրանալի են։ Անգղիա Հնդկաստանի ճանապարհն ապահովելու պարտաւոր է, Գաղղիա ալ մեծ շահեր ունի յԵգիպտոս, ուր Սուէզի ջրանցքն իւր սքանչելի հանճարին և ճարտարութեան արդիւնքն է, և հարկաւ երկու մեծ տէրութիւնք չեն կրնար թողուլ որ այսպիսի կարևոր կէտ մ'Արևելեան իշխանի մը կամահաճութեան խաղալիկ դառնայ։ Խտիվն այս խորհրդածութիւնը նկատողութեան առնըլով պէտք էր որ իւր երկիրն և իւր ելևմուտքը լաւ կառավարելով օտար միջամտութեանց առիթ չտար։

Հիմա խնդիրը կը ծանրանայ, և եթէ երկու մեծ տէրութեանց առաջարկութիւնը մերժուի, բռնական միջոցներ ձեռք պիտի առնուին։ Խտիվն արդէն զինուորական պատրաստութիւններ կը տեսնէր դիմադրելու համար, բայց դիմադրութեան հետևանքն իրեն համար շատ վնասակար կրնայ լինիլ. ուստի հաւանական է որ ինչպէս անցեալներն ըրինք, իւր մերժած Եւրոպական նախարարութիւնն ընդունի դարձեալ, և հանդիսաւոր հատուցում մը տայ Անգղիոյ և Գաղղիոյ զգացմանց և շահուց։ Ասկէ զատ ուրիշ միջոց չտեսնուիր Եգիպտական դժուարութեան լուծմանը։ Երկու տէրութիւնք կերևի որ առանց Բ. Դրան հետ խորհրդակցելու յիշեալ ծանուցագիրը ղրկած են Եգիպտոս, ծանուցագիր մը, որուն Բ. Դուռն հարկաւ չէր կըրնար հաւանիլ՝ եթէ իրեն կամքն հարցուած լինէր։

. . .

Անցեալները ծանուցուած էր թէ Բ. Դուռը Պուլղարիոյ սահմանադրութեան արդէն քուէարկեալ երկու յօդուածոց դէմ բողոքած է, որոց մին տրամադրութեան համաձայն Պուլղարիա ժառանգական և սահմանադրական միապետութիւն պիտի լինէր և իւր իշխանն ալ ժառանգական։ Միւս յօդուածն ալ, Բ. Դուռն իբր Պուլղարիոյ երկրին ընդարձակման հաւանականութիւն ցուցնող կը նկատէր։

Բեդրսպուրկի ժուրնալն այս խնդրոյն վրայ յօդուած մը կը հրատարակով Բ. Դրան առարկութիւններն հերքել կը ջանայ։ Յիշեալ լրագիրը կը կարծէ թէ Բ. Դրան առարկութիւնները Պուլղարիոյ ազգային ժողովին աշխատութեանց արդեւք չեն կրնար լինիլ և եթէ Բ. Դուռն արդարև այսպիսի առարկութիւններ ըրած է, անոնց անհիմն լինիլը շուտով պիտի հասկնայ։ Պէրլինի դաշնադրութեան 3րդ յօդուածը կը տրամադրէ թէ «Պուլղարիոյ իշխանը Պուլղարիոյ ժողովրդեան ազատ քուէովը պիտի ընտրուի և Բ. Դռնէն հաստատուի՝ տէրութեանց հաւանութեամբ։ Մեծ տէրութեանց դահակալ ազգատոհմներուն ոչ մէկ անդամը Պուլղարիոյ իշխան չպիտի կրնայ ընտրուիլ։ Իշխանական դահուն թափուր մնացած ժամանակ, նոր իշխանին ընտրութիւնը նոյն պայմաններով և նոյն ձևերով պիտի կատարուի։»

Արդ, վեհաժողովը մեծ տէրութեանց դահակալ ազգատոհմերուն անդամները դուրս ձգելով, միւս դահակալ ազգատոհմերէն Պուլղարիոյ իշխան ընտրելու բաց դուռ թողուլ ուզած է։ Կարելի՞ է երևակայել թէ այս կարգէն եղող ո՛ և է ընտրելի մը՝ ցկեանս միայն Պուլղարիոյ իշխան լինիլ յանձն առնու։ Միւս կողմանէ կրնա՞ր մեծ տէրութեանց մաքէն անցնիլ ընտրելի վեհապետութիւն մը սահմանել Պուլղարիոյ համար՝ իրեն յարակից ամեն խռովութիւններով ու տագնապներով։ Խնդիրն այսպէս մէջ տեղ դնելը զայն լուծել է երբոր երկու կերպ լուծում չկրնար տանիլ։

Մնայ որ, եթէ վեհաժողովը ցըկեանս իշխանութիւն մը սահմանելու միտք ունեցած լինէր, այդ խօսքը կը դնէր 3րդ յօդուածին մէջ. և որովհետև այդ սեղմիչ բառն հոն չէ դըրուած, կը հետևի ուրեմն որ Եւրոպա Բ. Դրան կարծածին պէս այնպիսի սեղմում մը դնել ուզած չէ Պուլղարիոյ վրայ։

Գալով 3րդ յօդուածին վերջին պարբերութեան, որ կըսէ թէ «իշխանական դահուն թափուր մնացած ժամանակ՝ նոր իշխանին ընտրութիւնը նոյն պայմաններով և ձևերով պիտի կատարուի», ասկէց չհասկցուիր թէ ամեն անգամ իշխանին մեռած ժամանակ դահը թափուր պիտի մնայ։ Այլ այնպիսի պատահականութեան մը կը վերաբերի, զոր վեհաժողովը պիտի նախատեսէր, բայց ժառանգականութիւնը չարգելուր բնաւ։

Պուլղարիոյ համար «միապետութիւն» անունը տրուելուն դէմ եղած առարկութիւնն ալ նմանապէս անտեղի դիւրագրգռութենէ մը ծագած է, կ'ըսէ յիշեալ լրագիրը։ «Միապետութիւն» բառն հոս հանրապետական ձևին հակառակ իմաստով գործածուած է, և Պուլղարիոյ սահմանադրութեան հեղինակները փութացեր էին յաւելուլ թէ այս ժառանգական և սահմանադրական միապետութիւնը «Բ. Դրան առջև հարկատու իշխանութեան վիճակի մէջ դրուած է», հետևաբար բնաւ տեղի չէր մնար «միապետութիւն» բառէն գայթակղելու։ Այս առարկութիւնն, ինչպէս նաև առաջինը, Ռումանիոյ և Սերպիոյ օրինակաւն ալ կը հերքուի, որք նոյնպէս ժառանգական միապետութիւններ էին Բ. Դրան գերիշխանութեան ներքև։

Վերջապէս կ'երևի նաև թէ Կ. Պոլսոյ մէջ կասկածի առիթ եղեր է Սահմանադրութեան այն յօդուածն, որ կը տրամադրէ թէ, «Առանց Պուլղարիոյ սահմանադիր ընդհանուր ժողովին հաւանութեան՝ Պուլղարիոյ երկիրը չկրնար աւելնալ կամ պակսիլ»։ Բ. Դուռը կարծեր է թէ այս կերպիւ յիշեալ ժողովին իրաւունք կը տրուի հողային ընդարձակումներ քըւէարկելու. Սակայն ընդհանուր իրաւագիտութեան քիչ մը ծանօթութիւն ունենալ կը բաւէ հասկնալու համար թէ այս տրամադրութիւնն, որ ամեն կազմական կանոնագրի մէջ անհրաժեշտ է, սեղմիչ հանգամանք և նշանակութիւն ունի աւելի, և այս տրամադրութեան նպատակն էր պարզապէս ազգային երեսփոխանութեան և գործադիր իշխանութեան սեփհական իրաւունքները սահմանել։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 29 ապրիլ.

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ երէկ Ե․

բինուն Սըր Սթաֆորտ Նօրթքօթ հարցման մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ Երկնկեան Բուլկրի խառն գրաւման համար մեծ ակրութեանց մինչև առկախ մնացած բանակցութիւնք կը շարունակին և գործադրութեան կը մտնեն :

Լոնտրա 28 ապրիլ.

Յունական մասնախումբ մը կազմուեցաւ հոն՝ Պէրլինի դաշնագրին Յունաստանի վերաբերեալ տրամադրութեանց գործադրութիւնը ձեռք բերելու նպատակաւ :

Տէյլի Թէլէկրաֆ կ'ըսէ թէ Գ. Կլատստոն Չեռնոգորական խնդրոյն համար Եւրոպիոյ կառավարութեանց դրկած շրջաբերականին մէջ սահմանոց ո և է ուղղութիւն մը չ'ոգեր : Թուրքիա և Յունաստան իրենց խնդիրներն յայտնելու սկիզբ հրաւիրուին :

Փարիզ 28 ապրիլ.

Ռէփիւպլիք Ֆրանսէզ լրագիրը կ'ըսէ թէ տէրութիւնք կատարելապէս համաձայն են Չեռնոգորական խնդրոյն վրայ : որ հաւանականաբար Կ. Պոլիս նստող դեսպանաց խորհրդոյ մը պիտի յանձնուի :

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Լոնտրա 29 ապրիլ.

Երեսփոխանաց ժողովը 250ի դէմ 303 ձայնիւ մերժեց Պ. Փ. Բրայթոնի առաջարկին, որ կառավարութեան չափազանց ծախքերը կը պարսաւէր :

Թրնովա 29 ապրիլ.

Ազգային ժողովը Պաթէնպէրկ իշխանը Պուլղարիոյ իշխան ընտրեց միաձայնութեամբ, և Ալէքսանդր Ա. անուամբ ողջունեց :

Լոնտրա 29 ապրիլ.

Օսմ. Փոխ.		11
Փոխ.	1865	13 1/2
»	1869	13 1/8
»	1871	14 1/2
»	1872	19
»	1873	12 1/8
»	Եգիպտ.	57 5/8
Անգլ. Փոխ.		98 11/16

Փարիզ 29 ապրիլ.

Օսմ. Փոխ.		11,15
Գաղղ. Փոխ.	3 0/0	79,37 1/2
» »	» Նոր	81,50
» »	5 0/0	115,15

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

Լոնտրայէն եկած վերջին հեռագրաւոր մը կը ծանուցանէ թէ Անգլիոյ ելեւմտից նախարար Սըր Ս. Նօրթքօթ խորհրդարանին մէջ յայտարարութիւն մ'ըրեր է, որով Խտիվին դրկուած ծանուցագրին առաջին ընդարձակութիւնը քիչ մը կը մեղմէ : Անգլիացի նախարարն ըսեր է թէ Անգլիոյ և Գաղղիոյ ծանուցագիրն 'ի միասին դրկուած չէ, սակայն երկու կառավարութիւնք հարկ համարած են Խտիվին ընթացից վրայ իրենց կարծիքն անոր յայտնել : Երէկ Բ. Դուռը մայրաքաղաքիս լրագրաց արգիլեց Եգիպտական խնդրոյն վրայ խօսիլ*, ուստի Անգլիացի նախարարին այս յայտարարութեան համեմատ յուսալով որ Եգիպտոսի գործը ծանր վիճակի մէջ չէ, ինչպէս անցեալ աւուր հեռագրերէն կրնար ենթադրուիլ, առ այժմ հարկ չենք համարիր խորհրդածութեան, և եզրակացութեանց կ'սպասենք :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Կայսերական չորրորդ բանակին Միւշիր և երբեմն Պաթումի հրամանատար Տէրվիշ փաշան Տէրսիմի մէջ տեղական պէտքերէ համեմատ բարենորոգումներ գործադրելու պաշտօնն ստացաւ, և քանի մ'օրէն հոն պիտի երթայ :

Կարնոյ զինուորական հրամանատար Ֆաղըլ փաշան Տէրսիմի Օսմանեան զօրաբաժնին հրամանատար կարգուած ըլլալով, անոր տեղ Երզնկայի զինուորական հրամանատար Ֆէրիք Իպրահիմ փաշան Կարնոյ զինուորական հրամանատար անուանեցաւ :

---

* Լրագրոյս առաջին երեսը տպուած էր երբոր Բ. Դրան պատուէրն ստացանք : Մ. Խ.

Թէհրանի մամուլը հաղորդած լուրերը կը ծանուցանէ թէ պարսկական տէրութեան պաշտօնատարաց ամսականներուն 100էն 10ը պղինձ դրամով պիտի վճարի :

Օսմանեան գերեաց ծախուց համար Ռուսաստանէ պահանջուած գումարի խնդիրը կարգադրեցաւ : Բ. Դուռը Ռուսաստանի կառավարութեան 1,800,000 ֆրանքի գանձատոմս պիտի տայ 7 տարուան մէջ վճարելի :

Թան լրագրոյն Կ. Պոլսոյ թղթակիցն Ֆար Տէ Պոսֆորի մէջ հրատարակուած նամակին հակառակ, Բ. Դրանէն լրագրաց ուղղեալ ազդ մը կը յայտարարէ թէ յիշեալ թղթակցին կողմանէ Թան լրագրին դրկուած գրութեան նման շրջաբերական մը ընաւ գոյութիւն չունի, և հետևաբար յիշեալ գրութիւնը կեղծ է :

Կէլիպօլուի կայսերական բանակին մէջ Պուլղարիոյ բնակիչ Օսմանեան զօրականներ գտնուելով, զանոնք Վառնա փոխադրելու համար Իզզէտտին շոգենաւն այսօր Կէլիպօլու կերթայ :

Այտընի նահանգէն եկած նամակներ կը ծանուցանեն թէ անտանց մէջ ծագած համաճարակ հիւանդութիւնը Պուլատանի, Սարաքէօյի և ուրիշ գաւառաց մէջ առաջուընէն աւելի սաստիկ է : Այն նամակները նահանգին այս մասերուն երկրագործական վիճակը խիստ դէշ կը նկարագրեն՝ մարախներուն պատճառաւ որք մեծ վնաս կը հասցնեն :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՕՍՄԱՆԻԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		12. 5
Այս առաւօտ բացուեցաւ		12. 6
Կէս օրին		12, 7
Ռումէլիի երկաթուղի	Փր.	41,
Թիլիթ ապրամ	մր.	900

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՅ
18 Ապրիլ

Անգլ. լիրա	ղրշ.	109 32
Նաբոլէոն ոսկի	»	87 28
Իմփէրիալ Ռուս	»	89 32
Գերմիկ	»	51 12
Մէճիտիէի սարրաֆութիւն	»	6 25
Չինկօյ »	»	13 20
Պղինձ	»	153 —

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կրօնական ժողովը ժամանակիս պահանջման նկատմամբ կրօնական դասատուաց համար Հայերէն և Գաղղիերէն լեզուաց հմուտ դասատուի մը պէտք է զգալով կրօնական դասատուաց անդամներէն մին ճանչցեր և Փէհլիվանեան Արժ. Տ. Խորէն քահանան դասատու կարգեց :

Եկեղեցական երեսփոխանաց հրաժարեալ երկու անդամոց և այս անգամ վիճակաւ դադարեալ չորս եկեղեցականաց տեղ նոր ընտրութիւն կատարելու համար եկեղեցականաց դասն յառաջիկայ շաբթու 'ի նիստ հրաւիրեալ է :

Վիճակաւ դադարեալներն են՝ Գեր. Հմայեակ վարդապետ, Միրեան Տ. Յօհաննէս, Փէհլիվանեան Տ. Խորէն և Տ. Սարգսեան Տ. Սահակ հայրերն :

Տփղիսի Գաւառական ժողովն այս անգամ Գեր. Հմայեակ վարդապետն առաջնորդ ընտրած ըլլալով՝ ընտրութեան տեղեկագիրը մայրաքաղաքս հասաւ :

Ամեն. Խրիմեան Արքայոյն քանի մ'օրէն Վան պիտի երթայ :

Մշեցի Յակոբ սարկաւագին ազատութեան համար հարկ եղած միջոցներն 'ի գործ դրուած ըլլալով, այսօր վաղը Պատրիարքարանի յանձնուիլը կը յուսացուի :

Բերկրութեամբ կը լսեմք թէ Գատը գիւղի Հայ տիկնայք և օրիորդք ընկերութիւն մը կը կազմեն Կիլիկեան ընկերութեան օժանդակելու համար :

Գոհութեան արժանի է որ «Բերացի Հայ օրիորդին» լրագրոյս միջոցաւ բրած հրաւէրն այսպէս համակրական ընդունելութիւն կը գտնէ : Գատը գիւղի ազնուամիտ Հայ տիկնանց և օրիորդաց կազմանէ, որք անշուշտ նախանձելի օրինակ մը պիտի ըլլան մայրաքաղաքիս բոլոր Հայ տիկնանց և օրիորդաց : Այս ազգասիրական շարժումը մեծ քաջալերութեան արժանի է, և կը յուսամք որ մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց քարոզիչք Ս. Հարք ընդհանրացնելու կաշխատին իրենց հայրական յորդորանօք և ազգասիրական քարոզներով :

Հանգուցեալ Պ. Ճանիկ Արամեանի յուղարկաւորութիւնն երէկ կատարեցաւ 'ի Խասգիւղ մեծ հանդիսիւ, որուն ներկայ էր Ս. Պատրիարք Հայրը, քանի մ'եպիսկոպոսունք և հինգ վեց հարիւրի չափ ազգայինք, որք վերջին պատիւն ընել փութացեր էին բարեկիրթ հանգուցելոյն :

Պ. Ճանիկ Արամ 1820ին ծնած է 'ի Նիկոմիդիա : Մանուկ հասակի մէջ Կ. Պոլիս գալով՝ դպրոցական կրթութիւն ստանալէ ետև դերձակութիւն սորված, և հոս ժամանակ մ'այս արհեստով զբաղած էր : 1846ին Փարիզ երթալով, հոն ալ քանի մը տարի դերձակութիւն ընելէ ետև, փոքրիկ տպարան մը բացաւ, զոր քանի մը տարի յետոյ Մարսիլիա փոխադրեց, անկէ ալ վերջապէս Կ. Պոլիս բերելով շարունակեց և օր քան զօր ճոխացուց բազում ընտիր գործեր տպագրելով, որք իրենց մաքրութեամբն ու գեղեցկութեամբ Եւրոպական ճարտարագոյն տպագրութեանց հետ կրնան մրցիլ :

Այսպէս Պ. Ճանիկ Արամ իբրև հանճարեղ և աշխատասէր արուեստագէտ մ'ազգիս ընտիր մէկ անդամը ըլլալէ զատ, նաև իւր դրական հմտութեամբն, որով քանի մ'երկասիրութիւններ ալ հրատարակած է, պատուամիտ գաղափարներովն, ազնիւ բնաւորութեամբն և ջերմ ազգասիրութեամբն ամեն զինքը ճանչցողներուն յարգն ու համակրութիւնը գրաւած էր :

Վերջին ժամանակներս իւր անձնական առողջութիւնը խանգարել սկսաւ լեարդի հիւանդութեամբ, զոր տարի մ'աւելի ոտքի վրայ անցունելէ ետև, սակայն երեք ամիս առաջ անկողին ինկաւ, և հակառակ ամեն բժշկական ջանից, չկրցաւ առողջութիւն գտնել, և վերջապէս երկուշաբթի առաւօտ ժամը 12ին իւր մահկանացուն կնքեց, թողլով այրի կին մ'և 11 տարեկան միակ որդի մը, որոյ կրթութիւնն իւր հոգածութեան գլխաւոր և ամենէն սիրելի նիւթն էր :

Հալէպէն ապրիլ 4/16 թուով մեզ ուղղեալ նամակ մը հետևեալ կերպիւ կը պատմէ կայսերական տեսուչ (Բօմփէր) վսեմ. Մաղհար փաշային և վսեմ. Յ. Նուրեան էֆէնտիին յիշեալ քաղաքը հասնիլն և եղած ընդունելութիւնները :

. . . Խմբագիր Տէր,

Շաբաթ օրը Բարենորոգման յանձնաժողովոյ անդամք Վսեմ. Մաղհար փաշա և Վսեմ. Նուրեան էֆէնտի Հալէպ հասան խումբ մը պաշտօնեաներով :

Ընդունելութիւնը խիստ փառաւոր եղաւ :

Քաղաքէն ժամ մի հեռու Շէյխ Ըպու ըսուած տեղւոյն քով վրան մի զարնուած էր, ուսկից Վսեմութիւնք փոքր ինչ հանգիստ առնելէ յետոյ համազգեստ հագան և ուղևորեցան դէպ 'ի քաղաք : Հոնկէ դրան քառորդ ժամ մի մնալով երկրորդ վրան մի զարնուած էր խիստ փառաւոր, ուր ընդունելութեան կ'սպասէին նորընտիր կուսակալ Վսեմ. Ճէմիլ փաշան որ օր մի առաջ հոս հասած էր, և ամբողջ կառավարութեան քաղաքական և կրօնական բարձրաստիճան պաշտօնեայք ամենքն ալ իրենց համազգեստով : Դէպ 'ի վրանն առաջնորդող լայն ճանապարհին երկու քովը զօրքերն 'ի բարև շարուած էին, և զինուորական նուագածուաց խումբ մի ողջոյնի նուագներ կը զարնէր : Երբ Վսեմ. Մաղհար փաշան և Նուրեան էֆէնտին գիրենք դիմաւորելու համար մինչև Խանթումարէն եկած բազմութենանց և պաշտօնատարաց հետ երկու հարիւր քայլափոխի չափ մօտեցան, Վսեմ. Ճէմիլ փաշայ վրանէն դուրս ելաւ և ձի հեծնելով զանոնք դիմաւորելու գնաց :

Վսեմ. ուղևորք վրանն իջնելով բոլոր պաշտօնատարաց և երևելեաց բարևմաղթութիւններն ընդունելէ յետոյ, վերստին ձի հեծան և հանդիսաւոր ուղեկցութեամբ քաղաքը մտնելով կառավարութեան պալատը գացին, որուն դրանն ներս մտած միջոցնուն բերդէն քսան և մէկ թնդանօթ արձակուեցաւ : Զինուորական նուագածուաց խումբը պալատին հրապարակին մէջ կեցած՝ մինչև գիշերուան ժամ հինգ շարունակ նուագեց, մինչդեռ կուսակալն ալ իւր կողմանէ հրախտութիւններ կատարել կուտար 'ի պատիւ հիւրերուն և նոցա բարձր պաշտօնին :

Հոս նկարագրութիւնս կ'ընդհատեմ, . . . խմբագիր էֆէնտի, առանց մեծ կարևորութիւն տալու այս պաշտօնական հանդիսաւոր ընդունելութեանը : Պաշտօնական ընդունելութիւնք զգացումէ յառաջ եկած չեն, և շատ անգամ անոնց մէջ եղած ցոյցերը լոկ պաշտօնական ձևեր են, որք մեծ կարևորութիւն մը չունին : Բարենորոգման յանձնաժողովոյ Վսեմ. անդամները փառաւորողները վերը նկարագրածներս չէին, այլ ուրիշ ընդունելութիւն մ'՝ խիստ անշուք, բայց խիստ սրտաշարժ, այն էր գիրենք դիմաւորող հասարակ ժողովրդեան բազմութիւնը : Որք քաղքէն ժամ մի հեռու բոլոր ճանբուն վերայ մրջիւնի պէս տարածուած բարի գալուստ կը մաղթէին իրենց իրական բարօրութեան յոյսեր բերողներուն : Ասոք չունէին թնդանօթ զանոնք բարևելու համար, բայց իրենց գլխոց վերայ կը փայլէր ուրախութեան ժպիտը՝ նուագներէ աւելի զուարթացուցիչ, և իրենց զուարթուն ձայներուն հնչեցուցած կեցցէի աղաղակները թնդանօթաց աձարկու ազդեցութենէն աւելի ազդու էին :

Այժմ ժողովուրդն համոզուած կ'երևի թէ այս անգամ ուրիշ անգամներու պէս Վեհափառ Սուլթանին բարձր հրամանները պալատին որմերուն մէջ շրջափակուած չպիտի մնան և իւր հրամայած բարենորոգումները լոկ թղթի վրայ գծուած մնալով անգործ մնալու չպիտի դատապարտուին, զի Իսլամն և Քրիստոնեայն հաւասարապէս իւր ցաւերուն ամոքումն կ'սպասեն ու կը յուսան : Իսկ Հայոց ուրախութիւնն անպատմելի է նկարագրել՝ այս մեծ գործին գլուխն իրենց ազգակիցը տեսնելով :

Երկուշաբթի օրը Վսեմ. Ճէմիլ փաշային կուսակալութեան արքայական հրովարտակին ընթերցման հանդէսը կատարուեցաւ : Հրովարտակէն անմիջապէս ետքը Վսեմ. կուսակալին կողմանէ ճառ մի կարդացուեցաւ, և հանդէսը թնդանօթներով ողջունուելէ յետոյ հիւպատոսք սկսան իրենց այցելութիւններն ընել :

Ճառին օրինակն առ ներփակեալ ձեզ կը զրկեմ, որոյ բարի և ազատական ոգւոյն վերայ պէտք եղած դիտողութիւնն ընելը ձեր փորձառու գրչին կը թողում :

Հանդիսին մասնակցելու փութացած էին՝

Վեհաշնորհ կաթողիկոս տանն Կիլիկիոյ Մկրտիչ Սրբազան․

Հռովմէական Ասորւոց Պատրիարքը·

Հռովմէական Հայոց առաջնորդ Գեր. Գրիգոր եպիսկոպոսը․

Յունաց, Հռովմէական Յունաց և Մարոնիներու՝ առաջնորդներն, նոյնպէս և Հրէից Րապպին ։

Հանդէսէն յետոյ երբ ազգաց կրօնական գլուխները կուսակալութեան պալատը մտան, Բարենորոգման յանձնաժողովոյ Վսեմ. անդամք ընդունելութեան միջոցին խնդրեցին իրենցմէ՝ ինչ որ Վսեմ. կուսակալն իւր ատենախօսութեան մէջ խնդրած էր առհասարակ ամեն կարգի քաղաքացիներէ, այսինքն աջակցութիւն այս մեծ և դժուարին ձեռնարկութեան ։

Վերոյիշեալ ազգաց ներկայացուցիչներուն ամենքն ալ միաձայն խոստացան ոգւով սրտով աջակցիլ Նոցին վսեմութեանց, որք բարօրութիւն բերել կուգային իրենց հօտերուն ։

Հետևեալ օրն, այսինքն Ջամիկիւրակէին, Վսեմ. Նուրեան էֆէնտին փոխադարձ այցելութեան գնաց Վեհ. Կաթողիկոս Սրբազանին և մեր Հռովմէական ազգակցաց Գեր. առաջնորդին, նոյնպէս և օտար եկեղեցեաց առաջնորդներուն ։

Իրաւի զմայլելի տեսարան մ'էր այն վայրկեանն, յորում Վսեմ. էֆէնտին այս զանազան եկեղեցեաց վերաբերեալ առաջնորդարաններէն ներս մտած միջոցին առաջնորդք իրենց հօտէն խուռն բազմութեամբ շրջապատեալ Ովսաննայով ընդառաջ կուգային մեր բարձրաստիճան այցելուին և իրենց քրիստոնեայ եղբայրը խանդաղատագին զգացմամբք և օրհնութեամբք կ'ողջագուրէին ։

Հոս հարկ կը համարիմ քաղաքիս մէջ բնակեալ զանազան ազգաց թուոյն վերայ համառօտ տեղեկութիւն մի տալ ։

1000ի չափ Հայազգի, որոց 650ը Հռովմէական են, 'ի բաց առեալ 2000ի չափ Հայաստանի զանազան գաւառներէն եկած պանդուխտք ։ Քրիստոնեայ ազգաց մէջ Հռովմէական Ասորիք ամենէն բազմաթիւ են, որոց թիւը գրեթէ 8000 հոգւոյ կը հասնի․ անոնցմէ անմիջապէս վերջը կուգան մեր ազգակիցք և յետոյ աւելի սակաւ թուով միւս ազգերն․ իսկ Մահմետականք բոլոր քրիստոնեայ ազգաց թուոյ գումարէն գրեթէ 1/4 աւելի բազմաթիւ են ։

Վերադառնանք մեր պատմութեան ընթացքին ։

Այսօր Բարենորոգման յանձնաժողովը դարձեալ տուն մը վարձեց և հոն պիտի բնակի, անտարակոյս այն նպատակաւ որ ամեն մարդ իր ցաւերն ու գանգատները կարող ըլլայ ազատօրէն յայտնելու ։ Արդէն գործել սկսած է, և ուրախութեամբ կաւետեմ ձեզ որ այս սկզբնաւորութիւնը Վսեմ. Քոմիսէրներուն պաշտօնին ամենէն նուիրական և մարդասիրական մասը պատկերեցոյ, այն է բանտն այցելել և իւրաքանչիւր բանտարկելոյն դատապարտութեան մեղքը քննութեան առնել ։ Ասդ կը գտնուին նաև մերազգեաց Ռւլնեցիներէն 41 հոգի, որոցմէ մին հոս հասնելէն քանի մ'օր վերջը վախճանած է ։ Բարեբաղդաբար անոնց վիճակն այնքան դէշ չէ, բայց այնչափ ալ ընտիր պէտք է համարել, որքան որ այնչափ կրնայ ըլլալ Տաճկաստանի մէջ գաւառական բանտարկեալ մի վիճակը ։ Կարծեմ կայսերական Քոմիսէրները դիտաւորութիւն ունին այսօր կամ վաղը ճանբայ հանելու զանոնք զէթ 'ի իրենց հայրենիքն ։ Տարակոյս չկայ որ անդ տեղի ունենալիք անմիջական կարգադրութեանց մէջ անոնց վիճակն ալ պիտի որոշուի, ինչպէս նաև Մարաշի մէջ գտնուող միւս բանտարկելոց ։ Պէտք չէ մոռնամ աւետելու ձեզ նաև թէ՝ կայսերական Քոմիսէրները Բերիա ժամանած օրերնին իմանալով որ Մարաշի բանտը գոհացուցիչ վիճակի մէջ չէ, հեռագրով հրամայեցին տեղական իշխանութեանց որ հոն գտնուած Ռւլնեցիք յատուկ և առողջապահական բնակարանի մի մէջ պահեն ։

Հոս տուած տեղեկութեանցս նայելով Ռւլնիոյ ներքին վիճակը խաղաղելու կէտին վերայ է ։ Այդ էն Բարենորոգման յանձնաժողովոյ ժամանելէն առաջ Վեհ. Կաթողիկոսին և կուսակալի փոխանորդ արդարադատ Վսեմ. Խալէր փաշայի մէջ գոյացած համաձայնութեան համեմատ Հիւնի էֆէնտի անուամբ համեստաբարոյ Բերիացի մի Ռւլնիոյ համար ճանբայ հանուած էր առժամանակեայ գայմագամութեան պաշտօնով ։ Կարծեմ այս անձը այս միջոցիս Ռւլնիա հասած է առանց ամենափոքր վրդովման առիթ տալու հոն տեղի ատրաբաղդ ազգայնոց ։ Իսկ կայսերական Քոմիսէրներուն հոս գալէն 'ի վեր՝ անոնց որոշմանն համեմատ՝ նախորդ կուսակալին օրովը հրամայուած զինուորական միջոցներուն նոյնպէս և քաղաքական գործողութեանց դադար տրուեցաւ ։

Արդ՝ այս արդիւնքն ինչպէս ձեռք բերուեցաւ, հարկ չէ ըսել ։

Այսօր Ռւլնեցիք լիովին վստահ Վեհ. Սուլթանին առատաձեռն սիրոյն վերայ, կ'սպասեն որ իրենց ապագան ապահովի։ Գալով սոցա իրենց երկրէն դուրս դանըւած դաւառաց հետ ունեցած յարաբերութեանց, ասոնք ալ՝ նոր կարգադրութեանց շնորհիւ՝ ապահով ընթացքի մը մէջ դրուած են ։

Ընդունեցէք, ․․․ Խմբագիր տէր, իմ խորին յարգանացս հաւաստիքը ։

* * *

Ահաւասիկ Հալէպի կուսակալ Վսեմ. Ղալիպ փաշայի ատենաբանութեան իմաստը․

«Վեհ. Սուլթանն՝ իւր ամեն հպատակաց համար արդարութիւն ու հաւասարութիւն 'ի գործ դրուելուն կը փափաքի, և այս պատճառաւ վերջնականապէս հրամայած է որ կարևոր բարենորոգումներ գործադրին ։ Ն. Կ. Վեհափառութիւնն իբր նշան իւր մասնաւոր համակրութեան՝ հրամայած է որ այս բարենորոգմանց գործադրութիւնն Հալէպի նահանգէն սկսի ։»

Ըստ այսմ Վսեմ. կուսակալն Հալէպի նահանգը ղրկուած կայսերական տեսուչ Մազհար փաշային և Նուրեան էֆէնտիին պաշտօնն և Բ. Դռնէն ըստացած հրամանագիրը բացատրեց՝ յայտարարելով թէ ինք ալ այն հրահանգաց գործադրութեան մասնակցելու պաշտօն ունի ։

Նախ, երկրին բուն վիճակին տեղեակ անձերէ յանձնախումբ մը կազմելով, նահանգին վարչութեան պակասութիւններն և տեղական դէպքերը պիտի քննուին, պէտք եղած բարենորոգումներն անմիջապէս ի գործ պիտի դրուին, և ներկայ օրինաց և կանոնաց մէջ հարկ դատուած բարեփոխումները կեդրոնական կառավարութեան իմաց պիտի տրուին ։

Բ. — Կայսերական տեսուչներն հարկ դատուած տեղեր ժողովրդեան գանգատները քննելու համար մասնաւոր յանձնախմբեր պիտի կարգեն ։

Գ. — Նահանգին Նիզամիէ դատարանաց վիճակը պիտի քննեն և պիտի վերակազմեն՝ ապիկար դատաւորները պաշտօնանկ ընելով և անոնց տեղը կարող անձեր ընտրելով, իսկ Շէրիի դատարանաց ապիկար դատաւորներուն տեղ ալ նոր դատաւորաց անուանումը Բ. Դռնէն պիտի խնդրեն ։

Դ. — Յանձնախումբ մ'ալ պիտի կազմեն, որ նահանգին մէջ նոր՚ոստիկանութեան (ժանտարմա) կազմութեանը պիտի զբաղի ։

Ե. — Նահանգին վարչական ժողովներն ալ պիտի վերակազմեն՝ ապիկար անդամները պաշտօնանկ ընելով և 'ի հարկին դատաստանի քաշելով և անոնց տեղ կարող անձեր ընտրելով ։ Նոյնպէս նահանգին ընդհանուր վարչութեան և ելմտից պաշտօնատարներէն ապիկար և յանցաւոր անձերը պաշտօնանկ պիտի ընեն և 'ի հարկին դատաստանի պիտի ենթարկեն ։

Զ. — Տրոյ բաշխման և հաւաքման եղանակները պիտի բարւոքեն ։

Է. — Նահանգին մէջ ընդհանուր բարեկարգութիւնն 'ի հարկին զինուորական զօրութեամբ ալ պիտի կրնան պահպանել ։

Ը. — Ասոնցմէ զատ, կայսերական տեսուչներն հասարակաց կրթութեան խնդրոյն ալ պիտի զբաղին ։

Ղալիպ փաշան այսպէս կայսերական տեսուչներուն պաշտօնը բացատրելէ ետև, յորդորեց ժողովուրդն որ անոնց պաշտօնին դիւրութեան համար 'ի հարկին պէտք եղած աջակցութիւնը չզլանան ։

Այս բացատրութիւնները տուած է ահա Հալէպի նորընտիր կուսակալը կայսերական տեսուչներուն պաշտօնին վրայ ։ Սիրելի է յուսալ որ առաջարկեալ բարենորոգմունք՝ այս անգամ իրական արդիւնք մը ունենան և ոչ թէ մինչև ցարդ քանիցս հրամայուած և հանդիսապէս հրատարակուածներուն պէս անգործադրելի մնալով մեռեալ տառերու կարգին անցնին ։

․․․ Խմբագիր․

Կը խնդրեմ Ձեր մեծապատուութենէն որ հետևեալ ազդը Ձեր պատուական լրագրոյն միջոցաւ հրատարակել բարեհաճիք ։

ԱԶԴ

Ս. Ընտրողս Երեսփոխանաց Մայր Եկեղեցւոյ Կէտիկ փաշայի և Գում Գափուի դրսի միացեալ թաղից․

Մայր Եկեղեցւոյ, Կէտիկ փաշայի և Գում Գափուի դրսի միացեալ թաղից երեսփոխաններէն Տօքթօռ Բէշտիմալճեան և Ֆէնէրճեան Յովակիմ էֆէնտիները հրաժարած ըլլալով, անոնց տեղ նոր ընտրութիւն կատարելու համար Գեր. Պատրիարքական փոխանորդ Սրբազան Հօր կողմանէ հրաման եկած է մեզ ։

Ընտրողական ժողովը դարձեալ քուէարկութեամբ եռապատիկ թըւով հետևեալ ընտրելեաց ցանկը պատրաստած է 'ի դիւրութիւն Մեծ. ընտրողաց ։

Մեծապատիւ էֆէնտիք

1. Աւետիս Կիրասըճեան
2. Գաբրիէլ Էլիկիւզէլեան
3. Գաբրիէլ Նորատունկեան
4. Միհրան Օհէթեան
5. Յարութիւն Մէրճէմ Գուլի
6. Ռուբէն Եազըճեան

Ընտրողք ազատ են սոցմէ դուրս անձանց ևս քուէ տալու․ բաւական է որ ընտրելիք Սահմանադրութեան տրամադրութեանցն համեմատ երեսուն տարին լրացուցած, Օսմանեան հպատակ և Ազգային օրինաց հմուտ ըլլան և ընտրողութեան իրաւունքէն զրկուած չըլլան։

Քուէարկութիւնը պիտի սկսի յառաջիկայ Ապրիլ 22 կիրակի օրը Մայր Եկեղեցւոյ Ս. Խաչի կողմը, ժամը 12էն մինչև 'ի ժամ 4, և անմիջապէս քուէհամարի գործողութիւնը պիտի կատարուի, հետևաբար ժամը 4էն ետքը եկած քուէները անընդունելի են ։

Անոնք որ իրենց քուէները անձամբ բերելու կարող չեն, պէտք է որ ստորագրեալ նամակաւ մը, իրենց բնակութեան փողոցը ու տան թիւը նշանակելով, ղրկեն առ Նախագահ Ընտրողական Ժողովոյ ։

Նոյնպէս ծրար ծրար ղրկուած նամակները չեն ընդունուիր ։

Յուսալի կը հրաւիրուին Մեծ. ընտրողք, որ բարեհաճին ազգասիրաբար և առանց զանցառութեան մասնակցել քուէի, իրենց ընտրական իրաւունքն 'ի գործ դնելով ։

16 ապրիլ 1879 Մնամ աղօթարար

Նախագահ Ընտր. Ժողովոյ

Մատթէոս Քհնյ Օրբէլեանեան

ԱԶԴ

Հայերէն և Գաղղիերէն լեզուաց հմուտ Հայ երիտասարդ մը կը փափաքի ազգային տան մէջ վարժապետութեան պաշտօն վարել չափաւոր ամսականաւ ։

Պէտք ունեցողը Լրագրոյ գրասենեակն երթալով, խմբագրապետ Նիկ. Թիւլպէնտճեան էֆէնտիէն հետ պէտք է տեսակցի ։

ԻԼԱՆ

Նիզամիյէ հալթայ անպարը իչուն միւպայեա օլունաճաղը էվէլճէ իլան օլունան օթուզ պին չէքի հալթադըն իճրա խալէն միւնագասադընտա պէհէր չէքիսի չուրուքթը մուքարրէրէսի իլէ օն իքի զրշտ թալիպի էօհտէսինտէ գալմըշ վէ Նիսանը րումինին իկիրմի իւչիւնճի բազար իրթէսի կիւնի միւնագասայի ալէնիյէսինին իճրասը իլէ քարարընըն վէրիլմէսի մուգարրէր պուլունմուշ օլմաղլէ իսթէյէ թալիպ օլանլարըն էեվմի մէզքիւրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ․

17 Նիսան 1879

Դարը Սէրասքէրի

Նիզամիյէ էվլիաէ անպարընտա մէվճուտ օլուպ ֆիրուխթ օլունաճաղը էվէլճէ իլան քըլընան քէօհնէ չատըրլար իլէ մախլուտ քըրքընթը վէ քէօհնէ էչհալարըն իճրա խալէն միւզայէտէսինէ չուրուքթը մուքարրէրէ վէ ֆիյաթը մալիւմէսի իլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ գալմըշ վէ Նիսանը րումինին իկիրմի իւչիւնճիւ բազար իրթէսի կիւնիւ թէքրար միւզայէտէ ալէնիյէսինին իճրասը իլէ քարարը գաթիյէսինին վէրիլմէսի մուքարրէր պուլունմըշ օլմաղլէ իսթիրասընա թալիպ օլանլարըն էեվմի մէզքիւրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի․

17 Նիսան 1879

Դարը Սէրասքէրի

Ֆէսհանէի ամիրէ իչուն միւպայեա օլունաճաք օլան իկիրմի պին քըյէաէն իկիրմի պէշ պին քըյէյէ քատար պիրինճի վէ իքինճի Բասապայը էուրմա էնթարիլըքի սիմ մէճիտիյէ իկիրմի պէշ ղուրուշ նիսապըլէ պէհէր քըյէսի օթուզ պէշ ղուրուշ խիլաֆ քըյէսի քատար Մէլթէր Նավաղըլըղը թախսի պէհէր քըյէսի օն տէօրթ ղըրշ չէրայիթը մուգարրէրէսի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ Նիսանը րումինին իկիրմի իւչիւնճի բազար իրթէսի կիւնի գաթի գաթիյէսի վէրիլէճէկ օլտուղունտան իսթէյէն թալիպլէրին էեվմի մէզքիւրտէ վէ չէրայիթի անլամագ իսթէյէնլէրին տախա էվէլճէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի․

17 Նիսան 1879

Դարը Սէրասքէրի

Զախթայճա խալթը միւսաֆաալըտտա ինշա օլունաճաք քըշլաքը քըլուք թօփ տէօշէմէլէրինին խըշապը քօմիսիօնը Թարաֆընտան իրայէ օլունաճաք մահալլարտան պէհէր տէֆասը օթէտէն օտուն օլմաք վէ պու միքտարտան ֆազլա իմալ խալընտա թախսիմաթ մուխաթար պուլունմաք չարթը վէ չէրայիթը սայիրէ մութէֆէրրիաղը իլէ բըխթըղըն պէհէր մէթրօ միքեապը իկիրմի սէքիզ վէ սոմ թախթան պէհէր մէթրօ թօլը քըրք վէ ճիվանթա տէխթէն պէհէր աատէտի իքի վէ քուսմին պէհէր

Advertisements referring to British or American Goods, etc., are exclusively received for this Paper at
EUG. MICOUD'S Foreign Advertising Agency 139—140, Fleet Street, London.

մէթրօ մուքաապի իկիրմի ֆրանքա թալիպի ուգէրինտէ օլտըղընտան իշպու ճումա իրթէսի կիւնիւ քարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն, իշպու ֆիյաթտան նօքսանընա թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ մէ չէրայիթին թաֆսիլաթընը անլամաք իսթէյէնլէրին տահա էվէլճէ էսնիյէի սաքէրիյէ գօմիսիօնընա կէլմէլէրի։

16 Նիսան 1879

Պապը Սէրասքէրի

Պէյքօզ տէպպաղհանէսինէ չիւրիւթը մուգաւէլէսի իլէ իկիրմի պին քըյէտէն իկիրմի պէշ պին քըյէյէ քատար մուպայէա օլունաճաք եաշ թուզլը հօճա պէյ կէօնիւնին պէհէր քըյէսի սէքիզ ղրշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ նիսանըն րուժմինին իկիրմի իւչիւնճիւ բազար իրթէսի կիւնիւ թէքրար մունաքասա օլունաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ մէ չէրայիթինի անլամաք խոթէյէնլէրին տահա էվէլճէ Ցարը Շուրայա կէլմէլէրի։

16 Նիսան 1879

Պապը Սէրասքէրի

Ցէսխանէ վէ իզմիտ ֆապրիգայը հիւմայունլարը իչուն չիւրիւթը մուգաւէլէսիյլէ մուպայէա օլունաճաղը էվվէլճէ իլան գըլընան եիւզ ալթմըշ պին գըյէ Սէլանիք եաղայընըն իճրա խուլէն մունաքասայընտա պէհէր գըյէսի օն իւչ ղրուշա թէնզիլ խուրէք թալիպի էօհտէսինտէ գալմըշ վէ նիսանըն րուժմինին օն ալթընճը փազար իրթէսի կիւնիւնտէն օն տօգուզունճու բէնճշէնպիհ կիւնիւնէ գատար մունաքասայի ալէնիյէսինին իճրասը մուգաւէլէ պուլունմուշ օլմաղլէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ Ցարի Շուրայի սաքէրիյէ կէլմէլէրի։

15 Նիսան 1878

Պապը Սէրասքէրի

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԱՂԱԶԱՆ

Կ· Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկայի Մաղազան կը ծախուի, ազնիւ ճերմակ կտաւներ, ու ետղանի ծածկոց և այլն, ետղանի արծաթեայ պատառաքաղ, դդալ և այլն. կազի Լամբաներ, ետղանի ճերմակ յախճապակէ սպասք Անգղիոյ տեսակէն, քարիւղներ, փիքէ ծածկոց, քթանէ սփան և այլն, խոհանոցի վերաբերեալ անօթներ, կարի գործիքներ, և ուրիշ անթիւ պիտանի վաճառք կը ծախուին չափաւոր գիներով։

Ա. Զ. Դ.

Մինաս Չերազի գործերը՝ Պօլսոյ գրավաճառներէն զատ՝ Բերայի կողմն ալ կը ծախուին Ղալաթա—Սարայի դպրոցին դիմացի Պ. Պօտէն գաղղիացի գրավաճառին քով, հետևեալ գիներով.

Գրական փորձեր	2 ֆրանք
Ազգ. Դաստիարակութիւն	1 1/2 „
Թէ ինչ չահեցանք Պերլինի վեհաժողովէն	75 սնդիմ.
Հայաստան և Իտալիա	1 ֆրանք

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

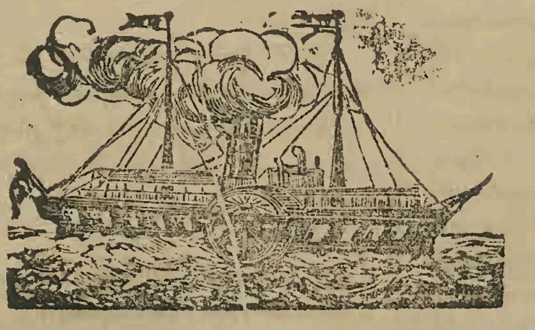

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1879 ԱՊՐԻԼ 4 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ԱՊՐԻԼ 30

ՊՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Նաւահանգիստներ	Թիւ
11 30	Եէնիմահալլէն Մէզարպ. Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Իսթինիա, Էմիրկ. Գույաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք։	32
12 30	Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Էմիրկ. Գույաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք։	20
1 45	Եէնիմահալլէն Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Իսթէն. Էմիրկ. Գույաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ.	18
3	Մէզար. Պէյիւք. Թար. Եէնիք. Իսթէն. Էմիրկ. Գույաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.	32
4 15	Եէնիմահ. Մէզ. Պէյիւք. Թար. Եէնիք. Իսթէն. Էմիրկ. Գույաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշ.	28
5 15	Եէնիմահ. Մէզ. Պէյիւքտ. Թար. Եէնիք. Էմիրկ. Գոյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնվ. Պէյլ. Օրթաք. Պէշիկ.	28
6 15	Եէնիմահալլէն Պէյիւքտ. Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիքէօյ, Էմիրկ. Գանլըճա, Ռ. և Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Առնաւ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաքէօյ, Գուզկ. Պէշիկթաշ, Իւսկիւտար։	4
8	Ռ. և Ա. Գավագէն Եէնիմահ. Մէզար. Պէյիւք. Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիք. Էմիրկէն, Գոյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։	20
10	Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտ. Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Ռ. Հիսար, Առնաւ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։	22

Առնաւուտքէօյէն

Ժամ	Նաւահանգիստներ	Թիւ
11 45	Առնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։	28
12 15	Առնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։	23
12 30	Պէպէք, Առնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։	22
1 20	Առնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ։	28
2	Առնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ.	23
3	Առնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ։	17
10 15	Առնաւուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ։	19
11	» » »	28

[illegible]

Ժամ	Նաւահանգիստներ	Թիւ
11 45	Պէյքօզ, Պաշաղ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Գուզկ.	19
11 45	Առնաւ. Վանիքէօյ, Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապ։	4
12 15	Ռ. և Ա. Գավագէն Մէզար. Պէյիւքտ. Թար. Պէյքօզ, Պաշաղ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ.	17
3	Պէյիւքտ. Պէյքօզ, Պաշաղ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Գապաթաշ։	34
8 45	Պէյիւքտ. Պէյքօզ, Պաշաղ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ Պէյլէրպէյ, Գուզկ. Իսկ.	23

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Նաւահանգիստներ	Թիւ
1 15	Գապ. Իսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկ. Առնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար, Գանլը Էմիրկէն, Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյիւք. Եէնիմահ։	4
1 30	Պէշիքթ. Օրթաք. Առնաւ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Մէզար.	32
2 30	Պէշիկ. Օրթաք. Առնվ. Պէպէք, Ռ. Հիսար Գույաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահ.	28
5	Գապ. Պէշիկ. Օրթաք. Առնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար, Գույաճ. Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Ռ. և Ա. Գավագ։	20
6 30	Իսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Առնաւ. Գանտ. Ռ. Հիսար, Գույաճ. Եէնիք. Թար. Պէյիւք։	23
8	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Առնաւ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպուրնու։	22
10	Առնաւ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Գույաճ. Էմիրկ. Իսթէն. Եէնիք. Թարպ. Պէյիւք Մէզար. Եէնիմահ։	32
10 40	Պէշիկ, Օրթաք. Առնաւ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Իսթէն Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմ.	18
11 15	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Գույաճ. Էմիրկ. Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահալլէ։	20

Առնաւուտքէօյ

Ժամ	Նաւահանգիստներ	Թիւ
12 45	Ուղղակի Առնաւուտքէօյ	28
1 30	» »	23
2 30	» »	17
9 30	Գապ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Առնաւ.	19
10 15	Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուր. Առնաւ.	28
11 15	Գապաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Առնաւ.	23
11 40	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Առնաւ.	28
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Առնաւուտ.	4

[illegible]

Ժամ	Նաւահանգիստներ	Թիւ
2 30	Իսկ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Պաշաղ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյիւք. Եէնիմահ.	19
9 45	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Պաշաղ. Պէյքօզ, Պէյիւքտ. Մէզարպ. Ռ. և Ա. Գավագ։	17
10 30	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Պաշ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյիւքտ.	34
11 15	Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Պաշաղ. Պէյքօզ։	19
11 40	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Պէպէք։	22

Լրագիրս ամէն օր կը հրատարակուի՝ բաց ՚ի կիրակի և տօն օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանտըգճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հետևեալ հոգաբարձուաց գրասենեակները.

ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Ստեփան էֆ. Տէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խօսրով » Էսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Ստեփան էֆ. Թանկըրեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէսլեան.
ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ.
ՍԱՄՍՈՒՆ.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էթմէքճեան Էֆէնտի.
ԱՄԱՍԻԱ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաթամպօլեանց.
ԵԻԴՈԿԻԱ.
ԽԱՐԲԵՐԴ և ՏԻՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ս. Ղազանճեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Թադէոս էֆ. Բագրատունի.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ » Զաքարեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ » Փօթիկեան.
ՎԱՆ.
ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խորաճեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաչճեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.
ՄԱՐԱՇ.
ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ աղա Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղևոնդեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս աղա Հէքիմեան։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Իսկիւտարէն կամուրջ.		Կամուրջէն Իսկիւտար.	
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
12	6 30	12 15	7
12 20	7	12 45	8
1	8	1 10	8 30
1 25	8 30 Պէշիքթաշ	1 40	9
1 45	9	2 10	9 30
2 20	9 30	2 40	9 50
2 45	10	3	10 10
3 10	10 20	3 30	10 40
3 50	10 40	4	11
4 15	11	4 30	11 20
4 40	11 20	5 5 Պշքթ.	11 35
5 25	11 40	5 45	11 50
6	12	6 30	12 5

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Իսկիւտարէն կամուրջ.		Կամուրջէն Իսկիւտար.	
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
12	6	12	
12 30	6 35	12 30	6
1	8	1	6 25
1 30	8 40 Պէշիքթաշ	1 30	8
2	9 20	2	8 45
2 30	10	2 30	9 20
3 5	10 30	3 5	10
3 45	11	3 45	10 30
4 30	11 30	4 30	11 5
5	12	5	11 35
5 25		5 25 Պշքթ.	12 5